

1

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор

З науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

" 02 " 2016р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1.4. ППП ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА

напрям підготовки 6.010102 «Початкова освіта»

Педагогічний інститут

Київ – 2016 рік

УДК
ББК

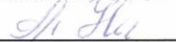
Психологія педагогічна: роб. навч. прогр. [для студентів напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. В.І.Метелюк – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016.

Розробник: Метелюк Валентина Іванівна, викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від 01.02.2016 року № 6

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Іванюк Г.І.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 Машовець М.А.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1	Галузь знань <i>0101 "Педагогічна освіта "</i>	Нормативна частина циклу професійної психолого-педагогічної підготовки	
	Напрямок підготовки <i>6.010102 Початкова освіта.</i>		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкових класів	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		2-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 36		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	Лекції	
		8 год.	
		Семінарські	
		6 год.	
		Самостійна робота	
		20 год.	–
		Індивідуальні завдання	
		-	–
		Проміжний модульний контроль	
		2	–
		Семестровий контроль	
		Вид контролю	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Психологія педагогічна»: засвоєння майбутніми вчителями наукових досягнень світової і вітчизняної педагогічної психології, її зв'язків з педагогічними ідеями та педагогічною практикою людства (класикою і новаторством, спадкоємністю і пошуками нових шляхів в реалізації завдань освітньо-виховного процесу та становлення особистості дитини).

Завдання дисципліни

- формування базових компетенцій та готовності студентів до ефективного професійного функціонування в ролі вчителя молодших класів;
- ознайомлення студентів з теоріями і педагогічною діяльністю видатних зарубіжних та вітчизняних педагогів та психологів, провідними ідеями і пріоритетом загальнолюдських цінностей відомих педагогічних систем;
- розвиток уявлень про цілісність освітньо-виховного процесу, здатності критично осмислювати нове, бачити переваги, проблеми та суперечності в динамічному процесі педагогічної взаємодії;
- засвоєння студентами основ психології педагогічної діяльності;
- становлення метазнань педагогічного змісту майбутніх вчителів на основі матеріалів суміжних дисциплін – загальної, вікової, соціальної психології, психології особистості, педагогіки та інших навчальних дисциплін;
- мотивація самоосвіти і самовиховання студентів як умови професійного зростання і підвищення рівня педагогічної компетентності і майстерності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати і вміти:**

- самостійно працювати з науковою літературою, відбирати суттєвий зміст публікацій, осмислювати, аналізувати, порівнювати інформацію теоретичного характеру, відстежувати тенденції, позиції авторів в історичній перспективі, використовуючи різні форми її відображення;
- аналізувати різні змістові компоненти педагогічної взаємодії вчителя і учнів, оцінювати їх з точки зору продуктивності навчання та розвивальних ефектів, доцільності форм організації, педагогічного спілкування, методичного забезпечення;
- застосовувати доцільні методи для виявлення рівня інтелектуального та особистісного розвитку дитини молодшого шкільного віку в навчально-виховній діяльності, диференціювати рівні засвоєння знань, сформованості навичок та умінь молодших школярів;
- забезпечувати психолого-педагогічний супровід дитини в складних ситуаціях розвитку, моделювати і модифікувати контекст взаємодії, спрямовуючи його на реалізацію педагогічних цілей.

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ПРЕДМЕТ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ

ТЕМА 1

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНА ЯК НАУКА.

Предмет і структура психології педагогічної: психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності. Проблеми, завдання і значення психології педагогічної, взаємозв'язок з іншими науками (педагогікою, психологією, галузевими психологічними науками). Принципи педагогічної психології. Методи досліджень в психології педагогічній: експеримент (зокрема, формувальний), спостереження, вивчення продуктів діяльності, анкети, тести.

ТЕМА 2

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Етапи: філософський, загально-дидактичний, експериментальний, радянський, сучасний (за О.Власовою). Вклад

Я. А. Коменського, Й. Песталоцці, Ж. Ж. Руссо, К. Д. Ушинського та ін. Роль П. Ф. Каптерєва, Е.Торндайка, Дж. Дьюї, А. Біне, Л. С. Виготського, Ж.Піаже, Д.Б.Ельконіна. Роль педагогів-практиків А.С.Макаренка, В.О.Сухомлинського, Ш.Амонашвілі у розвитку педагогічної психології.

ТЕМА 3.

ОГЛЯД СУЧАСНИХ НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕНЬ В ПСИХОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНІЙ.

Сучасні контури досліджень у педагогічній психології: психологія навчання, психологія виховання, психологія педагогічної діяльності. Проблеми співвідношення організованих педагогічних впливів на дитину і її психічного розвитку, пошуки оптимального поєднання форм і методів впливу і вікових та індивідуальних особливостей дітей, знаходження і раціональне використання сензитивних періодів їх розвитку, процес формування психологічної готовності дошкільника до свідомого шкільного навчання та інші. Роль психологічної інформованості і компетентності вчителя початкових класів як умови побудови освітнього процесу на засадах єдності науки і практики.

ТЕМА 4

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.

Психічний розвиток як проблема. Розвиток і навчання в світлі культурно-історичної теорії Л. С. Виготського, проблема їх взаємозв'язку. Поняття про зону актуального і

зону найближчого розвитку (ЗАР і ЗНР) та необхідність їх врахування в процесі навчання. Розвиток теорії розвивального навчання Г. С. Костюком, В. В. Давидовим. Діяльність як чинник розвитку. Активність особистості в процесі розвитку.

Стадії психічного розвитку: сталі та кризові періоди, сензитивність як стан особливої чутливості до соціальних впливів. Новоутворення як маркери темпу психічного розвитку та психолого-педагогічна проблема.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія педагогічна»

Разом: 36 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 6 год., самостійна робота – 20 год.
проміжний модульний контроль – 2 год.,

Модулі	Змістовий модуль I.			
Назва модуля	ПРЕДМЕТ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ			
Кількість балів за модуль	86 балів			
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій 8 балів	Психологія педагогічна як наука 1 бал	Історія становлення педагогічної психології 1 бал	Огляд сучасних напрямів досліджень в психології педагогічній 1 бал	Закономірності психічного розвитку 1 бал
Теми семінарських занять 33 бали		Внесок українських вчених у розвиток педагогічної психології 11 балів	Психолого-педагогічні основи формування готовності до шкільного навчання 11 балів	Роль генетичних факторів та умов середовища в процесах психічного розвитку та становлення особистості. 11 балів
Самостійна робота 20 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю 25 балів	Модульна контрольна робота 1 25 балів			

Всього 72 бал (82-10=72)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма								Заочна форма				
	усього	у тому числі						Семестровий контроль	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.	мкр		усього	л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. ПРЕДМЕТ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ													
Тема 1. Психологія педагогічна як наука	7	2				5							
Тема 2. Історія становлення педагогічної психології.	9	2	2			5							
Тема 3. Огляд сучасних напрямів досліджень в педагогічній психології.	9	2	2			5							
Тема 4. Закономірності психічного розвитку	9	2	2			5							
Модульний контроль	2	2	2										
Разом за змістовим модулем 1	36	8	6			20							

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Внесок українських вчених у розвиток педагогічної психології	2
2	Психолого-педагогічні основи формування готовності до шкільного навчання	2
3	Роль генетичних факторів та умов середовища в процесах психічного розвитку і особистісного становлення.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів																				
1	Психологія педагогічна як наука 1. Створити бібліографію підручників з педагогічної психології.	5	5																				
2	Історія становлення педагогічної психології. Підготувати хронологічну схему етапів виникнення науки та вклад вчених, педагогів, громадських діячів, у її розвиток <table border="1" data-bbox="279 622 1034 757"> <tr> <th>№ з/п</th><th>Етапи становлення ПП</th><th>П.І.Б. педагога</th><th>Вклад</th></tr> <tr> <td></td><td></td><td>Роки життя</td><td>Основні праці</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>	№ з/п	Етапи становлення ПП	П.І.Б. педагога	Вклад			Роки життя	Основні праці													5	5
№ з/п	Етапи становлення ПП	П.І.Б. педагога	Вклад																				
		Роки життя	Основні праці																				
3	Огляд сучасних напрямів досліджень в педагогічній психології 1. Написати рецензію на наукову статтю з проблем педагогічної психології.	5	5																				
4	Загальні закономірності психічного розвитку 1. Провести дослідження на тему: «Люди, події, педагоги, що вплинули на мій розвиток» (опитати 5 осіб дорослого віку)	5	5																				
	Разом	20	20																				

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація текстів, схем, діаграм, відеофрагментів за допомогою мультимедійної дошки.
- *Практичні*: моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів, нескладних досліджень.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; пізнавальні ігри; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Тестовий контроль, модульні контрольні роботи, ІНДЗ, самооцінка і самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Макс балів	Екз.	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1 102бали						
Лекції	T1	T2	T3	T4	4		
	1	1	1	1			
Семінарські заняття	10+1	10+1	10+1		33		
Самостійна робота	5	5	5	5	20		
МКР	25				25		
						-	-
ВСЬОГО –72 б. (82 б. -30% = 72бали K = 0,7 (72:100)					82		

Шкала оцінювання

Оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

10. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів.

11. Рекомендована література

Базова

- 1 Власова О.І. Педагогічна психологія / О.І.Власова. - К.: Либідь, 2005 – 423с.
- 2 Коробко С.Л. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник / Коробко С.Л., Коробко О. І. – К.: К68 Літера ЛТД, 2006.- 416с.
- 3 Мельник І.С. Педагогічна психологія: дошкільний вік : навч.посібник для студентів ВНЗ / І, С. Мельник, К., Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 144с.
- 4 Педагогічна психологія: навч.посібник / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка/, К., Центр учбової літератури 2012.- 168с.

Допоміжна

1. Бардин К.В. Чтобы ребенок успешно учился / К.В.Бардин. М.: Педагогика, 1988. 45 с.

2. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л. И. Божович. – М., «Просвещение» 1968. – 464с.
3. Вікова та педагогічна психологія :навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та інші/ К., «Просвіта» 2008 – 400с.
4. Добрович А.Б. Воспитателю о психологии и психогигиене педагогического общения /А. Б. Добрович. М.: «Просвещение», 1987, – 207с.
5. Зимняя И. А. Педагогическая психология / И. А. Зимняя Ростов-на-Дону,1997 – 480с.
6. Ительсон А.Б. Учебная деятельность. Ее источники, структура и условия. с.79, Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии. Под ред. И.И. Ильева и В.Я Ляудис. Изд. Моск. Университета, 1981
7. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении : книга для учителя// И. А. Кан-Калик. М., «Просвещение»1987. – 190с.
8. Кравцова Е. Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе / Е. Е. Кравцова. – М., «Политиздат» 1983. – 204с.
9. Лисина М.И. Общение со взрослыми детей первых 7-ми лет жизни. с.107, Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии. Под ред. И.И. Ильева и В.Я Ляудис. Изд. Моск. Университета, 1981
- 10.Лозниця В.С. Психологія і педагогіка. Освіта, розвиток в Україні / В.С.Лозниця. - К.: ЕкОбс, 1999 - 199с.
- 11.Фельдштейн Д. И.Проблемы возрастной и педагогической психологии/ Д. И. Фельдштейн. М., 1995. – 368с.
- 12.Эльконин Б.Д. Психологические вопросы формирования учебной деятельности. с.84, Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии. Под ред. И.И. Ильева и В.Я Ляудис. Изд. Моск. Университета, 1981.
13. Якунин В. Я. Педагогическая психология. / В. Я. Якунин. М., 1998. – 342с.

Інтернет-джерела.

1. Метелюк, Валентина Іванівна (2014) *Розвиток компетентнісного підходу до формування міжособистісної взаємодії учнів початкової школи* Вісник психології і педагогіки. режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/9853/>
2. Метелюк, Валентина Іванівна (2012) *Самосознание и самооценка ребенка: проблемы преемственности* Особистісно-професійна підготовка вчителя до здійснення навчально-творчої діяльності молодшого школяра. Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/9853/>
3. Метелюк, Валентина Іванівна (2011) *Психолого-педагогическое сопровождение детей дошкольного возраста в кризисные периоды их развития* Наукові записки Серія"Психолого-педагогічні науки", 5. С. 173-176. ISSN 159.9(05)"540.3"+37(05)"540.3" режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/9853/>
4. Журнал «Вопросы психологии» режим доступу: www.voppsy.ru

5. Електронна бібліотека, режим доступу: <mailto:lib@mgppu.ru>
6. **Книги з психології**, режим доступу: [www. vookup.by.ru](http://www.vookup.by.ru)
7. Сайт для дитячих психологів, режим доступу: www.childpsi.ru